

Scenariusz lekcji języka polskiego z wykorzystaniem TIK

Temat: Z czego słynie Polska w wierszu Cypriana Norwida „Moja piosnka (II)”? „Moja piosnka (II)”?

I. Cel główny:

- kształcenie umiejętności analizy i interpretacji tekstu literackiego.

II. Cele operacyjne:

Uczeń:

-
- zna znaczenie wyrazu *emigracja*,
- poznaje wiersz Cypriana Norwida „*Moja piosnka (II)*”,
- poznaje losy emigracyjne poety,
- potrafi wskazać podmiot liryczny i powiązać go z autorem wiersza,
- opisuje obraz ojczyzny ukazany w utworze,
- redaguje notatkę,
- pisze tekst reklamujący Polskę,

III. Metody:

- metody aktywizujące
- rozmowa kierowana,
- ćwiczenia redakcyjne,
- praca z tekstem.

IV. Środki dydaktyczne:

- Cyprian Norwid *Moja piosnka (II)* (podręcznik do kształcenia literackiego i kulturowego *Nowe słowa na start kl.7*)
- karty pracy 1. *Los emigranta*, 2. *Tęsknota za krajem*
- prezentacja multimedialna
- komputer, ekran wielofunkcyjny.

V. Przebieg lekcji:

Omawiane zagadnienia i czynności uczniów

1. Przypomnienie realiów i tła historycznego epoki Romantyzmu oraz przedstawienie celów lekcji.
2. Zapisanie tematu lekcji , którego część była zadaniem domowym uczniów. Uczennica zapisuje temat, korzystając z ekranu wielofunkcyjnego.
3. Wypisanie mapy skojarzeń do pytania postawionego w zadaniu domowym (przykładowe skojarzenia)

4. Zapoznanie uczniów z biografią Cypriana Norwida

Prezentacja multimedialna (slajd 1 – 5) lub Karta pracy I Los emigranta
Uczniowie otrzymują kartę pracy, która jednocześnie jest wyświetlona na ekranie i czytają ze zrozumieniem biografię poety, z której dowiadują się, że emigracja może mieć różne powody.

5. Wysłuchanie recytacji wiersza Norwida „Moja piosnka (II)”

Prezentacja multimedialna (slajd 6)
Podręcznik str. 162

6. Analiza wiersza i zapisanie wniosku dotyczącego tęsknoty Norwida – emigranta za krajem utraconym na karcie pracy

- Nauczyciel zadaje pytania o nadawcę i odbiorcę wiersza.

Sugerowana odpowiedź

Tęskno mi, Panie...

Adresatem wypowiedzi lirycznej jest Bóg.

Utwór „Moja piosnka (II)” to rodzaj modlitwy, która ma formę skargi.

Podmiot liryczny wielokrotnie podkreśla (powtórzenia), że tęskni.

Osoba mówiąca przeżywa: żal, smutek, nostalgię, osamotnienie, odrzucenie, ogromną tęsknotę. Używa przy tym formy „ja” i nazywa swoje uczucia.

Utwór jest więc przykładem **liryki bezpośredniej**.

LIRYKA BEZPOŚREDNIA – typ liryki, w której podmiot liryczny mówi wprost o swoich emocjach i stanie ducha.

- Zwraca uwagę na różnice między turystą, a emigrantem
- Analizuje wiersz z uczniami odnosząc się do kolejnych strof. Uczniowie równocześnie zapisują spostrzeżenia na kartach pracy
- Zwrócenie uwagi uczniów (w trzech pierwszych zwrotkach) na szacunek dla chleba symbolu Bociana, tu można przywołać obraz Józefa Chełmońskiego „Bociany”, poszanowanie dla natury, zrośnięcie wiary chrześcijańskiej z polskością.
- zwrócenie uwagi uczniów (w trzech kolejnych zwrotkach) na tęsknotę za czymś bliżej nieokreślonym, co jest czymś czystym, niewinnym, za prostotą myśli, za pewnością w życiu i tu podkreślenie roli neologizmów – bez-tęsknoty, bez światło – cienia , bez – myślenia oraz aluzji zaczerpniętej z Biblii – tak za tak, nie za nie., za miejscem, gdzie by ktoś o niego dbał, za przyjaciółmi, choć wie doskonale, że tak się nie stanie.

Karta pracy 2 Tęsknota za utraconym krajem
Podręcznik str. 162

Sugerowane odpowiedzi do karty pracy:

1 Strofa SZACUNEK DLA CHLEBA

*Do kraju tego, gdzie kruszynę chleba
Podnoszą z ziemi przez uszanowanie
Dla darów Nieba....
Tęskno mi, Panie...*

W kraju, za którym tęskni podmiot liryczny, dużym szacunkiem otacza się chleb, który jest **symbolem** domu. Każdy okruszek chleba to dar od Boga. Podnosi się go z ziemi, by nie został zmarnowany. Jest więc chleb również symbolem błogosławieństwa niebios.

SYMBOL – znak wieloznaczny

dom, łaska , błogosławieństwo

2 strofa TRADYCJA I PRZYWIĄZANIE DO WIARY

*Do kraju tego, gdzie pierwsze ukłony
Są, jak odwieczne Chrystusa wyznanie,
"Bądź pochwalony!"
Tęskno mi, Panie...*

Podmiot ceni u rodaków przywiązanie do gestów wiary chrześcijańskiej i ich odwagę w wyznawaniu religii.

W powyższej strofie mówi o powitaniu, które brzmi:
„Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus”.

3 strofa POSZANOWANIE DLA NATURY

*Do kraju tego, gdzie winą jest dużą
Popsować gniazdo na gruszy bocianie,
Bo wszystkim służyć...
Tęskno mi, Panie...*

W ojczyźnie Norwida ludzie z troską i odpowiedzialnością odnoszą się do przyrody, jaką w wierszu symbolizuje bocian. Polacy – w myśl słów wiersza - dbają o bocianie gniazda i pamiętają, że ptaki są potrzebne wszystkim (tutaj bocian występuje jako sprzymierzeniec rolników w walce ze szkodnikami pól).

DOSTATEK, RADOŚĆ, DOBRE PLONY

4 strofa TĘSKNOTA ZA MIŁOŚCIĄ

*Tęskno mi jeszcze i do rzeczy innej,
Której już nie wiem, gdzie leży mieszkanie,
Równie niewinnej...
Tęskno mi, Panie...*

Ta strofa bardzo wyraźnie odnosi się do niepowodzeń w życiu osobistym poety. Nie znalazł on wzajemności u żadnej z kobiet, które obdarzył uczuciem

5 strofa TĘSKNOTA ZA PEWNOŚCIĄ, jednoznacznością

Rola neologizmów

*Do b e z - t ę s k n o t y i do
b e z - m y ś l e n i a,
Do tych, co mają tak za tak
- nie za nie,
Bez ś w i a t ł o – c i e n i a...
Tęskno mi, Panie...*

Aby wyrazić swoją tęsknotę, poeta buduje nowe wyrazy, czyli **neologizmy poetyckie**. Podkreśla dzięki nim, że szczęścia, jakiego pragnie, może zaznać jedynie w ojczyźnie.

bez- tęsknota - stan, w którym nie czuje się tęsknoty, żalu
bez- myślenie - stan, w którym nie trzeba rozmyślać o swoim smutku
światło – cień - niejednoznaczna ocena sytuacji, mieszanie dobra ze złem

6 strofa TĘSKNOTA ZA PRZYJAŹNIĄ Z RÓWNOCZESNYM POGODZENIEM SIĘ Z SYTUACJĄ

*Tęskno mi owdzie, gdzie ktoś o mnie stoi?
I tak być musi, choć się tak nie stanie
Przyjaźni mojej...
Tęskno mi, Panie...*

Ta strofa bardzo wyraźnie odnosi się do niepowodzeń w życiu osobistym poety.

WNIOSEK (sugerowana odpowiedź)

Obraz Polski w wierszu C. K. Norwida jest wyidealizowany, tzn. ojczyzna została pokazana tylko w dobrym świetle.

Podmiot mówiący wylicza przymioty rodaków, ale nie wspomina o wadach.

Wszystkie wymienione cechy Polaków wiążą się z wartościami i są to: duże przywiązanie do wiary, tradycji, szacunek do pracy i przyrody, prawość.

Przyczyną idealizacji jest tęsknota za krajem. Niemożność powrotu do ojczyzny i długotrwałe oddalenie od niej spowodowały, że Norwid widzi Polskę jako krainę szczęśliwości.

7. Zakończenie lekcji i podsumowanie

Nauczyciel sugeruje uczniom, że chociaż wiersz Norwida to tęsknota emigranta za krajem utraconym, to można by powiedzieć, iż jest to swoista reklama kraju, który poeta musiał opuścić.

- **Ocena za aktywność**

- **Zadanie domowe** wyświetlony temat na ekranie

Napisz reklamę swojej Ojczyzny.

-Ewaluacja: wyświetlony tekst na ekranie

Uzupełnij zdanie.

Po dzisiejszej lekcji:

wiem,

potrafię,

nie rozumiałam/nie rozumiałem

Karta pracy 1
Los emigranta

Synonimy słowa *emigracja*.

*Uchodźstwo, wychodźstwo, ekspatriacja,
banicja, wygnanie*

1. Przeczytaj tekst na temat emigracyjnych losów Cypriana Kamila Norwida. Podkreśl nazwy miejsc, krajów, które odwiedził. Uzupełnij zdanie pod biografią.

Cyprian Kamil Norwid urodził się w majątku matki, w mazowieckiej wsi Laskowo-Gluchy 1821 r. Po raz pierwszy opuszcza Polskę z wyboru w 1842 r. – udaje się wówczas do Florencji na studia rzeźbiarskie.

Po dwóch latach na wieść o zerwaniu zaręczyn przez pozostawioną w kraju narzeczoną wyrusza jednak w dalszą podróż. Odwiedza wówczas Rzym, Neapol i Pompeje. W 1845 r. przenosi się do Rzymu, gdzie poznaje Adama Mickiewicza i Zygmunta Krasińskiego. Tutaj poznaje miłość życia Marię Kalergis.

Pod jej wpływem przenosi się do Berlina, gdzie liczy na otrzymanie stypendium naukowego od rządu carskiego i możliwość kontynuowania studiów. Nieszczęśliwym zbiegiem okoliczności gubi jednak paszport, zostaje posądzony o konspiracyjną działalność, w wyniku czego spędza tydzień w więzieniu.

Dzięki pomocy przyjaciół zostaje z niego zwolniony i w 1847 r. wraca przez Brukselę do Rzymu.

W 1849 osiada w Paryżu, gdzie oficjalnie przyjmuje status emigranta. Tam też nawiązuje lub odnawia znajomości z takimi osobistościami jak Mickiewicz, Słowacki czy Chopin.

Rozczarowany swoją wybranką, kłopoty finansowe, postępująca choroba zmusiły go do wyjazdu do Nowego Jorku (1852–1854). Pracuje tam jako grafik.

Powraca na krótko do Londynu, a potem do Francji. Postępująca głuchota, bieda, zmusiły go do zamieszkania w przytułku. Pozostanie tam już do końca życia. Zmarł w 23 maja 1883. Pochowany został na cmentarzu Montmorency w zbiorowym grobie. Ziemia z jego grobu została w 2001 r. przewieziona do Polski i umieszczona w Krypcie Wieszczów Narodowych w Katedrze na Wawelu.

1 strofa

.....
.....

2 strofa

.....
.....

3 strofa

.....
.....

4 strofa

.....
.....

5 strofa

.....
.....

6 strofa

.....
.....

Notatka

Opracowała Maria Biskup

